

Svar på spørsmål fra Informasjonsmøte om begrensninger på prekvalifisering av reguleringsobjekter i nett under 110 kV

Spørsmål:

Ad ordlyden: «Begrensningene gjelder heller ikke fleksibilitet i distribusjonsnett DIREKTE tilknyttet transmisjons- eller regionalnett 110 kV og høyere.» Hva mens med DIREKTE? Er det slik å forstå at dersom man er tilknyttet et distribusjonsnett som forsynes fra en transformatorstasjon med opptransformering til et regionalnett fra og med 110 kV og høyere så er man uansett utenfor denne begrensningen? Helt uavhengig av hvor, avstand og hvordan man er tilknyttet det underliggende distribusjonsnett?

Svar: Med «direkte» mener vi at reguleringsobjektet er tilknyttet distribusjonsnett som er direkte tilknyttet nett på 110 kV eller høyere. Da omfattes objektet ikke av begrensningene som gjelder for nett under 110 kV.

Statnett understreker at godkjenning i alle tilfeller forutsetter bekreftelse fra relevant netteier om at det nettmessig ligger til rette for at reguleringsobjektet kan delta i Statnetts reservemarkeder.

Spørsmål:

Hvorfor legges begrensningen på prekvalifisering (tilbudssiden) og ikke på budaksept (etterspørsel) i hvert område?

Svar: Vi ønsker på sikt å kunne håndtere mer av dette i budklarering/aktivering, men i dag mangler vi nødvendig modellering, måledata og verktøy for å ivareta nødvendige begrensninger i den automatiserte aktiveringen. Derfor må begrensningene i første omgang etableres i prekvalifiseringen.

Spørsmål:

Hvordan har Statnett konkret vurdert risikoen i regionalnett under 110 kV når volumtakene er fastsatt, gitt at nettet ikke er fullt modellert eller overvåket?

Svar: Volumtakene bygger på en samlet risikovurdering der vi veier behovet for å åpne for deltakelse mot driftssikkerhet. Vurderingen er basert på erfaring og dialog med enkelte nettselskaper. Statnett har begrenset informasjon om nett under 110 kV. Vi har ikke kunnet gjøre en presis vurdering per område nå. Begrensningene er satt til et forsvarlig nivå gitt tilgjengelig kunnskap.

Spørsmål:

Er denne kapasitetsbegrensningen behandlet som en endring i vilkår for leverandører av balansetjenester etter EBGL artikkel 18, og er den i så fall sendt til RME for godkjenning? Hvis ikke — hva er den rettslige hjemmelen for å innføre den slik den nå publiseres?

Svar: Begrensningene innføres som en nettmessig begrunnet praksis innenfor gjeldende vilkår/retningslinjer for prekvalifisering, der Statnett kan avslå søknader av nettmessige hensyn. I tillegg vurderer vi tiltaket som nødvendig for å etterleve systemansvaret, herunder krav til forsvarlig flaskehalshåndtering.

Spørsmål:

Vil det publiseres metadata på de ulike kapasitetsområdene Statnett (og Netteier?) har delt inn i?

Svar: Vi jobber med å tilgjengeliggjøre mer informasjon om kapasitetsområdene, men detaljert områdeinformasjon/grenser inneholder i dag kraftsensitiv informasjon og krever tett samarbeid med nettselskapene. Vi vil publisere bedre informasjon når vi har en løsning som ivaretar både åpenhet og sensitivitet.

Spørsmål:

Er det 1) mangel på gode nok prognoser, 2) mangel på realtidsdata, 3) mangel på styring eller 4) mangler i dagens forskrifter og reguleringer som ansees som hovedutfordringen?

Svar: Hovedutfordringen er en kombinasjon av (1) utilstrekkelige prognoser, (2) manglende/ufullstendige realtidsdata og (3) manglende operativ styring/tiltak for flaskehals-håndtering i nett under 110 kV. Dette er et omfattende arbeid å løfte til samme nivå som i transmisjons- og regionalnett ≥ 110 kV, og vil ta tid.

Spørsmål:

Prekvalifisering forutsetter ferdig installert anlegg, men investeringsbeslutninger må tas år før idriftsettelse. Slik 3 MW-begrensningen nå er innrettet, vet ingen aktør om det er plass under taket når anlegget står ferdig — og banker, eiere og investorer kan dermed ikke kapitalisere prosjektene.

Vil Statnett vurdere en ordning med **forhåndsreservasjon eller betinget prekvalifisering** for prosjekter som (1) har teknisk klarsignal fra ansvarlig DSO og (2) dokumenterer at de oppfyller tekniske prekvalifiseringskrav — slik at investeringsbeslutninger kan tas med tilstrekkelig sikkerhet om markedsadgang?

Svar: Vi ser at dagens prosess gir lav forutsigbarhet for prosjekter som ikke er ferdigstilt. Det er høyt prioritert å forbedre dette. Vi utreder bedre samordning mellom tilknytningsprosess og prekvalifisering (nettmessig avklaring tidligere), men vi har ikke en ferdig løsning eller konkret tidslinje å dele nå.

Spørsmål:

Hvordan harmonerer denne innføringen med det underliggende systembehovet? På den ene siden indikerer høye mFRR-priser det siste året at vi trenger alle tilgjengelige ressurser, men på den andre siden sender denne endringen et signal om at investeringer på lavere nettnivå innebærer høy risiko. Hvilke avveininger har Statnett gjort med dette i baktankene?

Svar: Statnett har behov for mer fleksibilitet, men må samtidig sikre at reserver kan aktiveres uten å skape driftsmessige problemer i nett der vi ikke har tilstrekkelig observerbarhet og kontroll. Takene er et tiltak for å balansere samfunnsøkonomisk effektiv anskaffelse av reserver mot hensynet til driftssikkerhet. For aktører med lokaliseringvalg er dette også et signal om at kapasitet i større grad bør plasseres der den kan brukes sikkert.

Spørsmål:

Når tror dere at det er realistisk at dere vil lette på begrensningen på 3 MW, eller fjerne den helt?

Svar: Vi har per i dag ikke en konkret tidslinje for å heve eller fjerne 3 MW-begrensningen. Vi har tatt initiativ til samarbeid med nettselskapene om områder og tak, og vil komme tilbake med mer informasjon når vi har et bedre grunnlag.

Spørsmål:

Hvordan vil Statnett sikre en forutsigbar og koordinert prosess for tiltakshavere og investorer, gitt at nettselskaper kan godkjenne tilknytning av BESS, mens Statnett samtidig kan begrense eller hindre tilgang til balanse- og reservemarkedene – som i praksis utgjør hovedinntekten i slike prosjekter – når det ikke er kommersielt forsvarlig å ta investeringsbeslutning og bygge først uten forutsigbarhet for at prekvalifisering faktisk blir godkjent?

Svar: Vi ser at dagens prosess gir lav forutsigbarhet for prosjekter som ikke er ferdigstilt. Det er høyt prioritert å forbedre dette. Vi utreder bedre samordning mellom tilknytningsprosess og prekvalifisering (nettmessig avklaring tidligere), men vi har ikke en ferdig løsning eller konkret tidslinje å dele nå.

Spørsmål:

Vil de 92 kapasitets områdene bli modellert som eget "kartlag" på NVE sine temakart?

Svar: Dette er ikke blitt eksplisitt vurdert nå, men vi tar det med som innspill i videre vurdering av hvordan vi kan dele informasjon om kapasitetsområder på en måte som også ivaretar krav til behandling av kraftsensitiv informasjon.

Spørsmål:

Når forventer Statnett å ha fått en oversikt over hvor mye som allerede er prekvalifisert, og hvor mye kapasitet som er igjen? Altså, når vil en slik samlet oversikt foreligge?

Svar: Arbeidet pågår nå: vi har tatt kontakt med nettselskapene for å innhente nødvendig informasjon, og vil sammenstille dette til kapasitetsområdene. Vi vil oppdatere fortløpende etter hvert som vi mottar svar og får kvalitetssikret grunnlaget.

Spørsmål:

Hva med BESS som har godkjent prekvalifisering, men venter på å bli tildelt gruppe

Svar: Statnett prioriterer å behandle søknader, herunder modellering og tildeling av stasjonsgruppe.

Spørsmål:

Hvordan håndterer man disse utfordringer i andre land e.g. Sverige, Danmark, Finland?

Svar: Norge skiller seg ut ved at systemansvaret (inkl. flaskehalshåndtering) strekker seg lenger ned i nettet enn i mange andre land. I flere land håndterer underliggende nettselskap i større grad nettmessige forhold knyttet til deltakelse i reservemarkeder. Det finnes også eksempler på to-trinns prosesser der nettmessig avklaring gjøres tidligere enn teknisk test/ferdigstilling, noe vi ser nærmere på.

Spørsmål:

De senere årene har vi deltatt i et stort nordisk prosjekt med tanke på kvalifisering til mFRR EAM. Dette har vært tidkrevende og kostnadskrevende og gjennomført for å senere kunne delta i MARI/PICASSO. Når vi nå mer eller mindre lukkes ute? kjenner vi oss lurt. Kommenter gjerne!

Svar: *Vi har stor forståelse for at dette oppleves krevende, særlig etter investeringer i kvalifiseringsløp. Begrensningene endrer ikke status for anlegg som allerede er prekvalifisert og deltar i markedet. Konkrete forhold knyttet til søknader som står i kø må håndteres i dialog i den enkelte sak.*

Spørsmål:

I flere av disse områdene er det lokale nettselskapet opptatt av å redusere forbruket bak flaskehals, for å frigjøre kapasitet til nyetableringer. Kan du begrunne hvorfor reduksjon av forbruk i områder med kapasitetskø kan skape nettproblemer?

Svar: *I disse nettene kan både last og produksjon variere mye (sesong, driftsstans m.m.), og utfordringene kan være både overlast/varmgang og spenningsproblemer – i begge retninger. Derfor kan en endring som isolert sett avlastet ett punkt, likevel gi driftsutfordringer andre steder i nettet.*

I flere nett er det tilknyttet produksjon. I slike nett kan redusert last medføre flaskehals.

Spørsmål:

I nyhetssaken skriver dere "Tak kan justeres begge veier etter hvert som erfaringer høstes og muligheter endres." Betyr dette at en kan risikere å bli kastet ut av markedet? Og hvordan veges en da ut? LIFO?

Svar: *Begrensningene gjelder søknader som ligger i kø eller kommer inn fremover. Vi ser ikke for oss å trekke tilbake godkjenninger som er gitt, men allerede godkjent volum vil inngå når vi beregner hvor mye av taket som er brukt i hvert kapasitetsområde.*

Spørsmål:

Blir f.eks. del A i en FCR søknad et verdipapir, om en aktør får godkjent Del A så vil neste aktør i køen få avslag da kapasiteten er "tatt"? om dette: hvordan skal dere håndtere om en aktør sender ut masse søknader nå og får tilslag i en hel region og da kan ende opp med monopol på markedstilgang? Dette er også relevant med tanke på marginalprisstrukturen som da vil mangle konkurranse.

Svar: *For å få plass i køen krever vi at anlegget er bygget/tilknyttet og at søknaden er komplett. Dette skal motvirke strategisk innsending av reservasjoner uten reelle, ferdige anlegg.*

Siden marginalpris settes på budområdenivå og med bred deltagelse fra ulike ressurser i alle budområder i dag, vurderer vi ikke at disse begrensningene vil kunne føre til monopol på markedstilgang. I tillegg følger Statnett generelt med på forhold som kan gi uønsket markedsmakt gjennom markedsovervåkingen.

Spørsmål:

Man må forvente saksbehandlingstid "utover normale frister". Går det an å være litt mer spesifikk?

Svar: *Vi kan dessverre ikke angi en mer presis behandlingstid nå. Vi prioriterer å behandle søknadene som ligger i kø og jobber med dette så raskt som mulig, men det må påregnes lengre saksbehandlingstid enn normalt.*

Spørsmål:

Oppfølging til spørsmålet til Kjetil Andresen om distribusjonsnett tilknyttet transmisjonsnett: Det er riktig å forstå at produksjon tilknyttet 66kV regionalnett som utelukkende blir brukt for å frakte strøm direkte videre til 420kV transmisjonsnett, er underlagt disse begrensningene?

Svar: *Som hovedregel vil reguleringsobjekter tilknyttet 66 kV regionalnett omfattes av begrensningene. Det kan likevel finnes unntak, og dette må avklares konkret for det aktuelle nettet/tilknytningspunktet.*

Spørsmål:

Hvis begrensningen i praksis skyldes manglende observabilitet og kontroll i nett under 110 kV – hva er Statnetts plan og tidshorisont for å åpne dette igjen gjennom bedre dataflyt, koordinering med DSO og markedsløsninger? Altså - er dette midlertidig friksjon, eller en strukturell barriere for distribuert fleksibilitet?

Svar: *Å åpne for mer kapasitet i nett under 110 kV krever betydelig løft i dataflyt, modellering og samhandling med nettselskapene, slik at vi kan analysere i planfasen og være trygge på driftssikker aktivering. Omfanget av nettet som må modelleres er stort, og vi vurderer dette som en mer strukturell utfordring som vil ta tid å løse, ikke bare en kortvarig friksjon.*

Spørsmål:

Vi gjennomfører nå prekvalifiseringstester for produksjonskapasitet tilknyttet 66kV. Om noen år kommer det på plass ny linje med 132kV og vi havner da utenfor restriksjonene. Må vi da gjennomføre alle testene på nytt, eller kan samme testresultat og søknad med tester gjennomført på 66kV gjenbrukes når linjen på 132kV er på plass?

Svar: *Testene er knyttet til reguleringsobjektet. Det vil ikke være behov for å gjøre testene på nytt.*

Spørsmål:

Når vil dere gi informasjon om hvor de geografiske grensene for hvert kapasitetsområde går?

Svar: *Arbeidet pågår nå: vi har tatt kontakt med nettselskapene for å innhente nødvendig informasjon, og vil sammenstille dette til kapasitetsområdene. Vi vil oppdatere fortløpende etter hvert som vi mottar svar og får kvalitetssikret grunnlaget.*

Spørsmål:

Kan vi få et raskt svar på om det er ledig kapasitet eller ikke på en søknad om prekvalifisering?

Svar: *Per i dag må det sendes inn søknad for å få et sikkert svar, fordi vi må avklare hvilket kapasitetsområde objektet tilhører og hvor mye kapasitet som er igjen der. Vi kan derfor ikke love «raskt ja/nei» uten at dette er kartlagt.*

Spørsmål:

Er begrensningene sett opp mot faktisk behov for regulering? De færreste ressursene vil kunne levere 24/7 i begge retninger. Risikerer dere da å ikke ha kapasitet tilgjengelig fordi dere setter begrensningene på prekvalifisering, og ikke budaksept?

Svar: *Ja, vi ser at dette kan innebære en risiko for at tilgjengelig regulering ikke utnyttes optimalt, fordi taket settes på prekvalifisert volum og ikke på budaksept. Vi utreder derfor om det på sikt er mulig å implementere begrensningene i klareringen i stedet for i prekvalifisering, men har ikke en løsning for dette i dag.*

Spørsmål:

Kan DSO gi unntak fra dette kapasitetstaket dersom delen av nettet hvor produksjon er tilknyttet, ikke har flaskehals?

Svar: *Statnett vil samarbeide med DSOene om begrensninger og løsninger. Begrensningene som er innført gjelder frem til de evt. endres i samarbeid med samarbeid med DSO.*

Spørsmål:

Vil publiserte, gjenværende volumer fordeles per kapasitetsområde eller kun fordelt på de geografiske nivåene listet i pressemeldingen?

Svar: *Vi jobber med å tilgjengeliggjøre mer informasjon om kapasitetsområdene, men detaljert områdeinformasjon/grenser inneholder i dag kraftsensitiv informasjon og krever tett samarbeid med nettselskapene. Vi vil publisere bedre informasjon når vi har en løsning som ivaretar både åpenhet og sensitivitet. Vi har tatt kontakt med nettselskapene for å innhente nødvendig informasjon, og vil sammenstille dette til kapasitetsområdene. Vi vil oppdatere fortløpende etter hvert som vi mottar svar og får kvalitetssikret grunnlaget.*

Spørsmål:

Hvilke muligheter er det for å åpne for økt kapasitet (>3 MW) dersom lokal DSO har «full kontroll» på flaskehals i kapasitetsområdet, inkl. nødvendige tiltak/virkemidler for å håndtere flaskehalsene som kan oppstå?

Svar: *Statnett vil samarbeide med DSOene om begrensninger og løsninger. Begrensningene som er innført gjelder frem til de evt. endres i samarbeid med DSO.*

Spørsmål:

Alle regionalnett er på et eller annet sted knyttet til spenningsnivåer høyere enn 110 kV. Kan dere utdype forskjellen på de nett som er markert grønn og de som er markert lilla?

Svar: *Reguleringsobjekter som er tilknyttet regionalnett under 110 kV eller distribusjonsnett som er tilknyttet regionalnett under 110 kV medfører risiko for flaskehals i regionalnett under 110 kV. Statnett er ansvarlig for flaskehalshåndtering i regionalnett under 110 kV, og innfører begrensningene for å sørge for sikker drift av regionalnett. Dette er markert med lilla.*

Reguleringsobjekter som er tilknyttet distribusjonsnett som er direkte tilknyttet nett over 110 kV medfører ikke risiko for flaskehals i regionalnett under 110 kV. Dette er markert med grønt.

Spørsmål:

"Prekvalifisering forutsetter ferdig installert anlegg, men investeringsbeslutninger må tas år før idriftsettelse. Slik 3 MW-begrensningen nå er innrettet, vet ingen aktør om det er plass under taket..." [sitat fra møtechat]. - Dere sier dere jobber med det, men kan dere si noe mer om en tidslinje for endring i søknadsprosessen? Dette er ganske kritisk for mange prosjekter i pipelinen akkurat nå.

Svar: Vi ser at dagens prosess gir lav forutsigbarhet for prosjekter som ikke er ferdigstilt. Det er høyt prioritert å forbedre dette. Vi utreder bedre samordning mellom tilknytningsprosess og prekvalifisering (nettmessig avklaring tidligere), men har ikke en ferdig løsning eller konkret tidslinje å dele nå.

Spørsmål:

Det ville være nyttig med å få et tidspunkt for når vi kan forvente noen tidslinjer.

Svar: Arbeidet pågår nå: vi har tatt kontakt med nettselskapene for å innhente nødvendig informasjon, og vil sammenstille dette til kapasitetsområdene. Vi vil oppdatere fortløpende etter hvert som vi mottar svar og får kvalitetssikret grunnlaget.

Spørsmål:

Hvorfor ikke droppe MW-tak og godkjenne alt som er teknisk kvalifisert og heller bruke markedet på vanlig vis til å selektere hvilke bud som løpende blir antatt..

Svar: Vi ønsker på sikt å kunne håndtere mer av dette i budklarering/aktivering, men i dag mangler vi nødvendig modellering, måledata og verktøy for å ivareta nødvendige begrensninger i den automatiserte aktiveringen. Derfor må begrensningene i første omgang etableres i prekvalifiseringen.

Spørsmål:

Det virker jo ganske åpenbart at bransjen er nødt til å gå opp og reddykke roller og ansvar mellom distribusjonsnettansvarlig, regionalnettansvarlig og transmisjonsnettansvarlig. Energikoordinatorerne hos de ulike regionalnettansvarlige blir brått sentrale. Er det noen konkrete planer eller prosjekter om å øke takt på i arbeidsfordelingen mellom de ulike nettnivåene? Og planlegger Statnett overføre alt ansvar for spenningsnivåer under 300 kV til regionalnetteiere?

Svar: Ansvar er gitt i forskrift. Det er Energidepartementet og RME som er myndighet. Statnett forholder seg til gjeldende forskrift.

Spørsmål:

Hvor langt har dere kommet i køen av søknader? Hvilken måned i fjor jobber dere med nå?

Svar: Søknader ble satt på vent kort tid før jul 2025. Statnett prioriterer behandlingen av saker, og behandler dem i den rekkefølgen de er mottatt.

Spørsmål:

Allerede godkjente objekter er utenfor disse begrensningene, men hva når disse godkjenningene skal fornyes (typisk etter 5 år)- er de da endel av begrensningene eller fortsatt utenfor?

Svar: Statnett har ikke til hensikt å trekke tilbake godkjenninger som følge av innføringen av disse begrensningene. Dette gjelder også ved fornyelse. Generelt vil imidlertid fornyelse av godkjenninger omfatte vurdering av erfaringer. Dersom vi har erfart utfordringer i flaskehalsbehandlingen kan det medføre at godkjenning ikke fornyes, men dette gjelder generelt og er ikke knyttet til begrensningene som nå er innført.

Spørsmål:

Hvor mange av problemene med manglende observerbarhet vil bli løst med et fleksibilitetsregister? Det er blitt fremstilt som at informasjonen da nærmest vil flyte sømløst mellom DSO og TSO.

Svar: *Fleksibilitetsregisteret vil på kort sikt ikke bidra til bedre observerbarhet i regionalnett, og vil derfor, i alle fall i første omgang, ikke bidra til lettelse i begrensningene.*

Spørsmål:

1) Er Statnett innforstått med at disse begrensningene som nå innføres vil direkte påvirke utbygging av tiltrengt kraftproduksjon grunnet usikkerhet i lønnsomhet i prosjekt ved å sette tak på 3MW systemtjenester? I tillegg, hvordan dette igjen kan negativt påvirke eksisterende flaskehalsproblematikk hvor lokal produksjon og fleksibilitet kan være en positiv bidragsyter, men som nå risikerer å aldri bli realisert og da forverre eksisterende flaskehalsproblematikk. Gjerne kommenter selv om det er formulert som et ja/nei spørsmål. 2) Er det mulighet å vurdere å sette separate lokale usymmetrisk tak på kapasitet kontra for et symmetrisk tak på 3MW.

Svar (1): *Begrensningene innføres for å sørge for sikker drift av regionalnett. Begrensningene medfører dessverre også ulemper. Statnett vil fremover samarbeide med DSO om begrensninger og løsninger for å redusere ulempene.*

Svar (2): *Vi har per i dag ikke en konkret tidslinje for å heve eller fjerne 3 MW-begrensningen. Vi har tatt initiativ til samarbeid med nettselskapene om områder og tak, og vil komme tilbake med mer informasjon når vi har et bedre grunnlag. Usymmetriske tak kan være aktuelt.*